

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

STUDENTENPEILING NP ONDERWIJS 2023: MBO-HO

ONDERZOEKSNOTITIE

Nationaal Programma
Onderwijs

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	3
1.1	Achtergrond	3
1.2	Onderzoekopzet en respons	3
1.3	Leeswijzer	4
2	Studentenwelzijn en studievertraging	5
2.1	Studentenwelzijn	5
2.2	Studievertraging	7
2.3	Relatie tussen mentale gezondheid en studievertraging	12
3	Hulp vanuit de instelling	13
3.1	Gebruik maken van hulp	13
3.2	Tevredenheid over hulp	15
4	Verschillen tussen studenten	17
4.1	Risicofactoren	17
4.2	Studenten in een kwetsbare positie	18
4.3	Directe instroom vanuit het vo	20
5	Conclusie	22

1

Inleiding

1.1 Achtergrond

Inmiddels drie jaar geleden werd Nederland geconfronteerd met het coronavirus. Om de verspreiding tegen te gaan, nam het kabinet drastische maatregelen en sloot onder meer de scholen. Ondanks alle pogingen van instellingen om de gevolgen van deze maatregelen tegen te gaan, lieten ze hun sporen na bij scholieren en studenten.

Met het Nationaal Programma Onderwijs kwam er geld beschikbaar om deze nadelige gevolgen zo goed mogelijk te herstellen. Om vinger aan de pols te houden wat de effecten zijn van zowel de pandemie, als de

maatregelen, als de investeringen om die effecten tegen te gaan, wordt op basis van zoveel mogelijk bestaande data gekeken naar veranderingen over de tijd, bijvoorbeeld qua instroom, doorstroom en uitstroom van studenten.

Omdat niet alle informatie in bestaande data terug te vinden is, voert OCW sinds 2022 jaarlijks de studentenpeiling uit. De studentenpeiling kijkt naar studievoortgang tijdens de studie en naar studentenwelzijn (mentale gezondheid). In deze rapportage wordt verslag gedaan van de tweede meting van de peiling.

1.2 Onderzoekopzet en respons

De vragenlijst voor de studentenpeiling is in 2022 ontwikkeld in samenspraak met diverse experts (RIVM, studentenorganisaties en beleidsmedewerkers van OCW) en geactualiseerd in 2023. De vragenlijst is als online vragenlijst geprogrammeerd door ResearchNed. Studenten zijn door DUO benaderd met een uitnodiging om aan het onderzoek deel te nemen. Het veldwerk liep van 7 maart 2023 tot en met 23 maart 2023 en gedurende die periode zijn twee reminders verstuurd.

Voor de studentenpeiling is in mbo en ho een gestratificeerde aselechte steekproef getrokken

(op basis van instelling) van bijna 250.000 studenten. Hiervan konden er ruim 206.000 ook daadwerkelijk worden aangeschreven, van zo'n 42.000 studenten was geen e-mailadres bekend of stond het e-mailadres op een non-mailinglist. In totaal werkten 26.629 studenten (serieus) mee aan het onderzoek: een nettorespons van 13% (en daarmee minder dan tijdens de eerste meting van de studentenpeiling in 2022, waar de nettorespons 20% bedroeg). In onderstaande tabel een overzicht van de behaalde respons in 2023.

Tabel 1: Respons Studentenpeiling NPO 2023

	Mbo	Ho	Totaal
Bruto steekproef	155.765	93.180	248.945
Niet aangeschreven (non-mailinglist, e-mailadres onbekend bij DUO)	27.431	14.774	42.205
Netto steekproef (aangeschreven)	128.334	78.406	206.740
Bruto respons	17.953	14.218	32.171
Volledig ingevuld	13.511	11.554	25.065
Onvolledig ingevuld (bruikbare respons)	985	579	1.564
Onvolledig ingevuld (afgevallen)	2.129	1.292	3.421
Bruto responspercentage	14%	18%	16%
Netto respons	14.496	12.133	26.629
Netto responspercentage	11%	15%	13%

Bron: DUO Studentenadministratie en Studentenpeiling NPO: mbo en ho (maart 2023)

Om ervoor te zorgen dat de getoonde uitkomsten representatief zijn voor de studentenpopulatie als geheel, zijn de resultaten in het mbo gewogen op basis van instelling, niveau, leerweg, sectorkamer, en geslacht (mbo) en in het ho op basis van instelling, type ho (ad, ba, ma, pm), croho-

onderdeel, opleidingsvorm (vt, dt, du) en geslacht. Hierbij tellen de antwoorden van ondervetegenwoordigde groepen zwaarder mee en hebben die van de overvetegenwoordigde groepen juist iets minder gewicht gekregen.

1.3 Leeswijzer

Deze notitie richt zich op studentenwelzijn en studievertraging in mbo en ho. Allereerst wordt in hoofdstuk 2 de stand van zaken in kaart gebracht, inclusief daar waar mogelijk een vergelijking met de meting van 2022: welke veranderingen zijn er te zien nu alle coronamaatregelen geschrapt zijn en de instellingen met de NPO-gelden aan de slag zijn gegaan? Hoofdstuk 3 gaat vervolgens in op de hulp die vanuit de instellingen aan studenten wordt geboden: maken studenten

daar gebruik van en hoe tevreden zijn ze erover? In het laatste hoofdstuk wordt gekeken naar verschillen tussen studenten: zijn er studenten met een verhoogd risico op studievertraging dan wel een slechte mentale gezondheid? En in hoeverre maken zij gebruik van de hulp die door instellingen wordt geboden? En hoe staan de directe instromers vanuit het vo ervoor in het eerste jaar van hun vervolgopleiding?

2

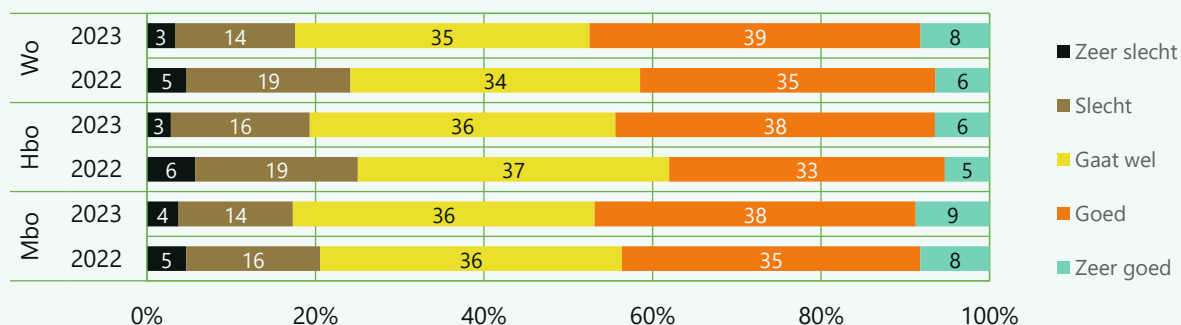
Studentenwelzijn en studievertraging

2.1 Studentenwelzijn

In vergelijking met vorig jaar is het mentale welzijn van studenten verbeterd (Figuur 1). Waar in 2022 ongeveer één op de vier studenten aangaf een slechte tot zeer slechte

mentale gezondheid te hebben, geldt dat in 2023 nog voor ongeveer één op de vijf studenten.

Figuur 1: Mentale gezondheid, naar jaar

Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (april 2022 en maart 2023)

In navolging van het onderzoek van het RIVM, Trimbosinstituut en de GGD¹ is een korte itemlijst ten aanzien van de mentale gezondheid aan de studenten voorgelegd. Met antwoorden op een schaal² van 1 t/m 5 scoren studenten een gemiddelde van 3,4 in het mbo (was 3,3), 3,3 in het hbo (was 3,2) en 3,4 in het wo (was 3,3). In alle sectoren is ook op deze schaal gemeten de mentale gezondheid van studenten significant verbeterd. Kijken we naar de onderliggende items, dan is op alle

onderliggende aspecten een (soms kleine) verbetering te zien (Figuur 2). Het hoge percentage studenten dat aangeeft zich (heel) vaak neerslachtig en somber te voelen, blijft hoog: dit geldt voor nog altijd bijna één op de drie studenten. Ook geeft een eveneens aanzienlijk aandeel aan zich (heel) vaak zenuwachtig te voelen. Inmiddels geeft echter bijna de helft van de studenten aan zich vaak tot bijna altijd gelukkig te voelen: vijf procentpunt meer dan in vorige meting.

¹ Netwerk GOR (2022). Gezondheidsonderzoek COVID-19: kwartaalonderzoek jongeren. Zie: <https://www.rivm.nl/gezondheidsonderzoek-covid-19/kwartaalonderzoek-jongeren>

² Hiervoor zijn de twee positief geformuleerde items omgerekend naar dezelfde richting als de overige items.

Figuur 2: Mentale gezondheid, onderliggende aspecten, naar jaar

Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (april 2022 en maart 2023)

Desgevraagd blijkt de negatieve invloed van de coronamaatregelen sterk afgenomen te zijn (Figuur 3). Het vaakst geven studenten aan dat de coronamaatregelen nog altijd een

negatieve invloed hebben op hoe gemotiveerd ze zijn, op hoeveel ze hebben geleerd in hun opleiding en hoe goed ze zich voorbereid voelen op hun beroep straks.

Figuur 3: Negatieve invloed van coronamaatregelen op aantal aspecten van het leven

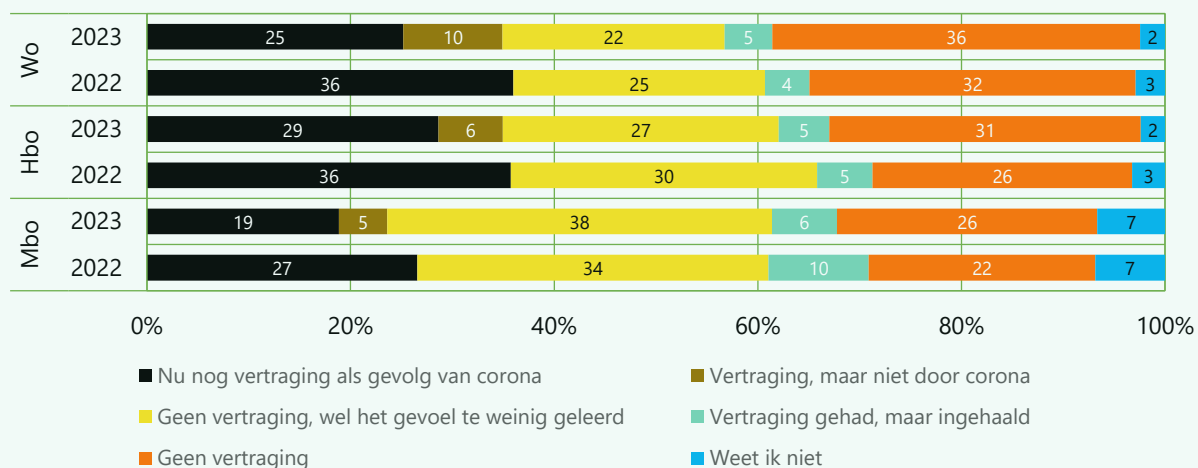
Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (april 2022 en maart 2023)

2.2 Studievertraging

Het aandeel studenten met studievertraging is ten opzichte van 2022 afgenomen (Figuur 4). Met name het deel dat de studievertraging wijt aan de coronamaatregelen, is gedaald. In hbo

en wo is ook het aandeel studenten dat het gevoel heeft dat ze te weinig hebben geleerd, gedaald. Opmerkelijk genoeg neemt dit in het mbo juist toe.

Figuur 4: Studievertraging, naar jaar

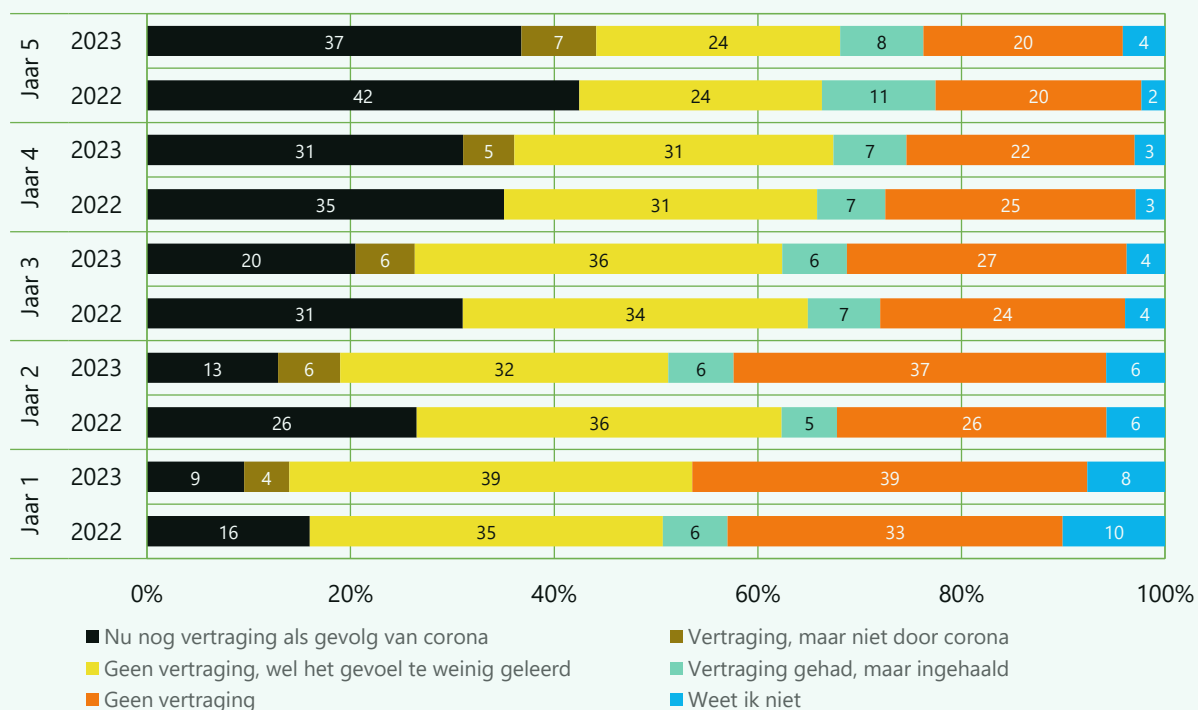

Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (april 2022 en maart 2023)

Uitgesplitst naar verblijfsjaar (gerekend vanaf het eerste moment van inschrijving in mbo of ho) blijken het met name studenten die al wat verder in hun studie zijn, waarvan nog altijd een aanzienlijk deel (ruim 30%) studieovertraging heeft overgehouden aan de

coronapandemie (Figuur 5). Voor de eerstejaars hebben we hierbij overigens in de vraagstelling gerefereerd aan hun middelbare schooltijd en gevraagd naar in hoeverre ze daar in de vervolgopleiding vertraging door hebben opgelopen.

Figuur 5: Studievertraging naar verblijfsjaar

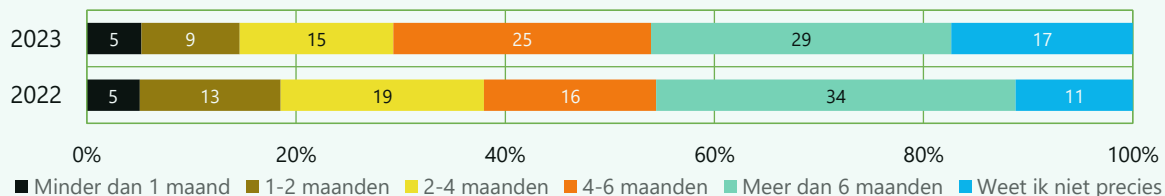

Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (maart 2023)

Alhoewel het aandeel studenten met studievertraging is gedaald, zien we de gemiddelde omvang van de studievertraging wel licht stijgen (Figuur 6, mbo). Het

percentage dat een vertraging heeft van minimaal vier maanden, stijgt van 50 procent in 2022 naar 54 procent in 2023.

Figuur 6: Omvang studievertraging in maanden, naar jaar (mbo)

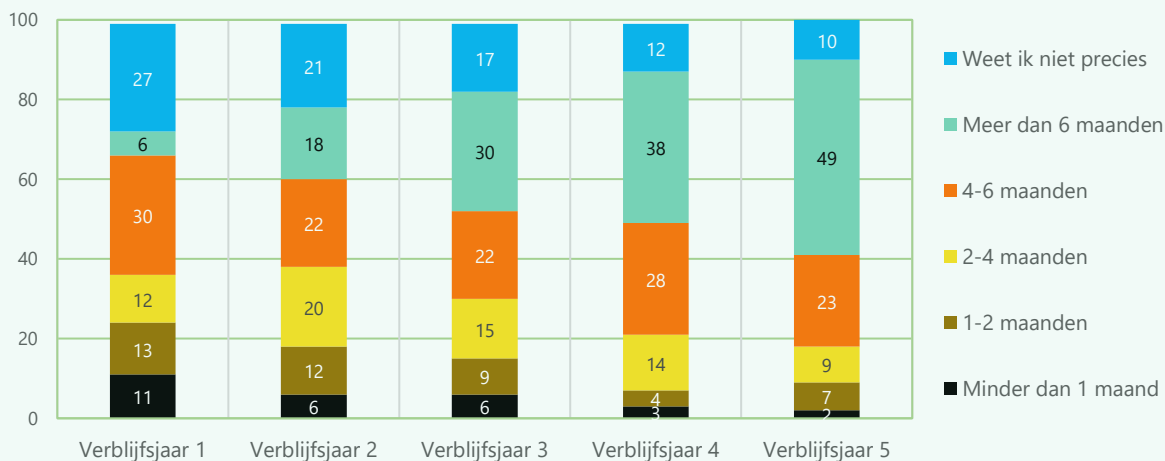

Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (april 2022 en maart 2023). Alleen studenten met nog altijd vertraging.

Ook hier blijkt verblijfsjaar een bepalende factor (Figuur 7). Met name in de latere studie jaren, loopt het percentage studenten

met een vertraging van minimaal een half jaar sterk op.

Figuur 7: Omvang studievertraging in maanden, naar verblijfsjaar (mbo; alleen 2023)

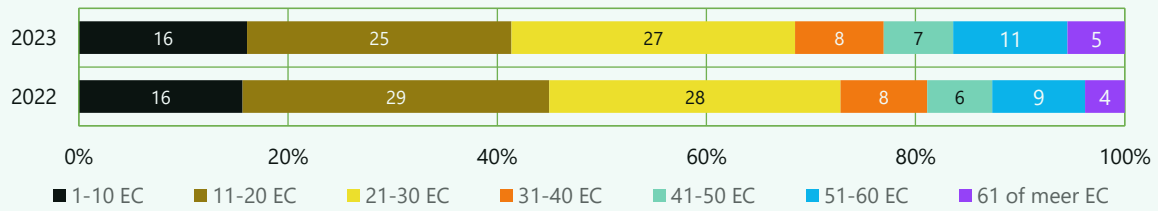

Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (maart 2023). Alleen studenten met nog altijd vertraging.

In het ho is de studievertraging uitgedrukt in gemist aantal studiepunten, EC's (Figuur 8). Ook hier zien we dat ondanks het gedaalde aandeel met studievertraging, de omvang van de opgelopen studievertraging wel blijkt te

stijgen. Inmiddels heeft bijna een kwart van de studenten met vertraging een vertraging van meer dan 40 EC, wat omgerekend naar studieduur neerkomt op meer dan een half jaar achterstand.

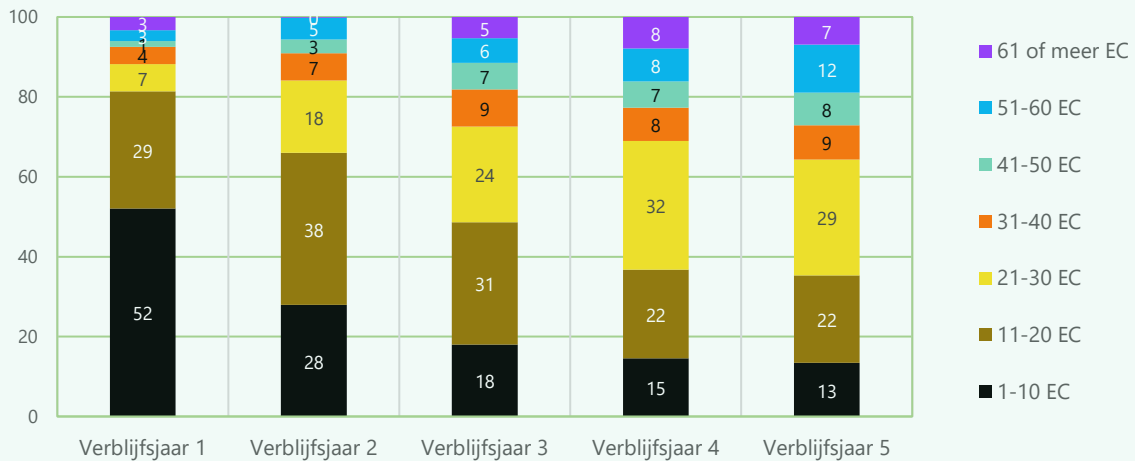
Figuur 8: Omvang studievertraging in studiepunten (EC's), naar jaar (ho)

Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (april 2022 en maart 2023). Alleen studenten met nog altijd vertraging.

Ook hier blijken met name de ouderejaars moeite te hebben met het weer inlopen van de opgelopen achterstand (Figuur 9).

Figuur 9: Omvang studievertraging in studiepunten (EC's), naar studiejaar (ho; alleen 2023)

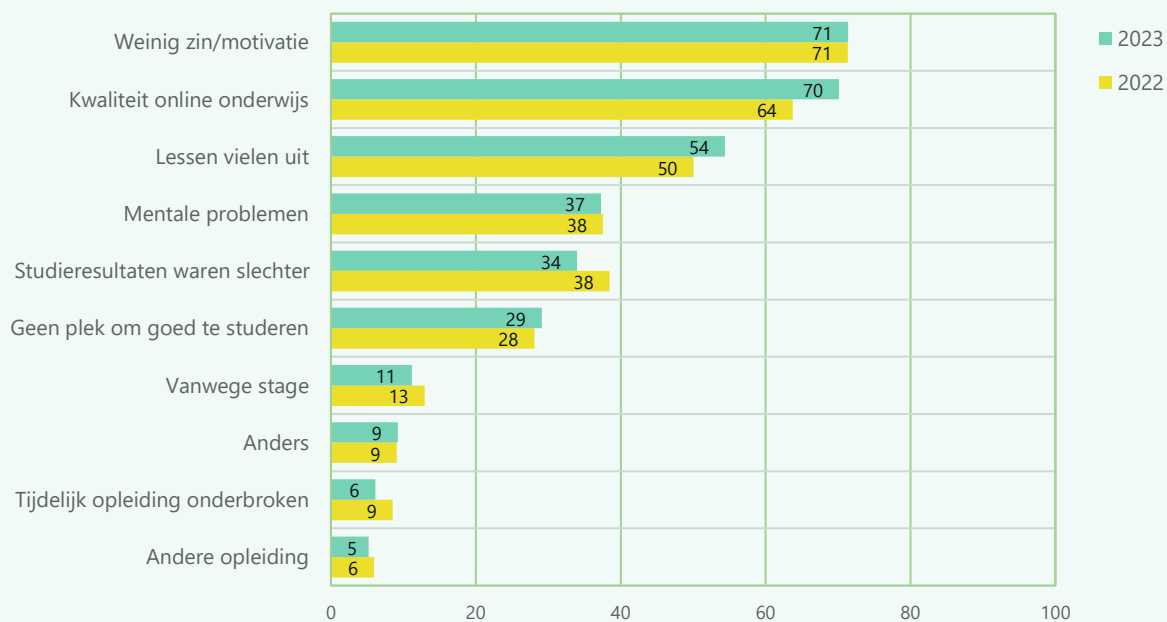

Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (maart 2023). Alleen studenten met nog altijd vertraging.

Aan de groep die de vertraging opliep vanwege de coronamaatregelen, is gevraagd wat daaraan ten grondslag lag (Figuur 10). Net als in de eerste meting heeft de vertraging met

stip te maken met verminderde motivatie om te studeren en de kwaliteit van het onderwijs tijdens de coronapandemie.

Figuur 10: Redenen voor studievertraging als gevolg van de coronapandemie, naar jaar

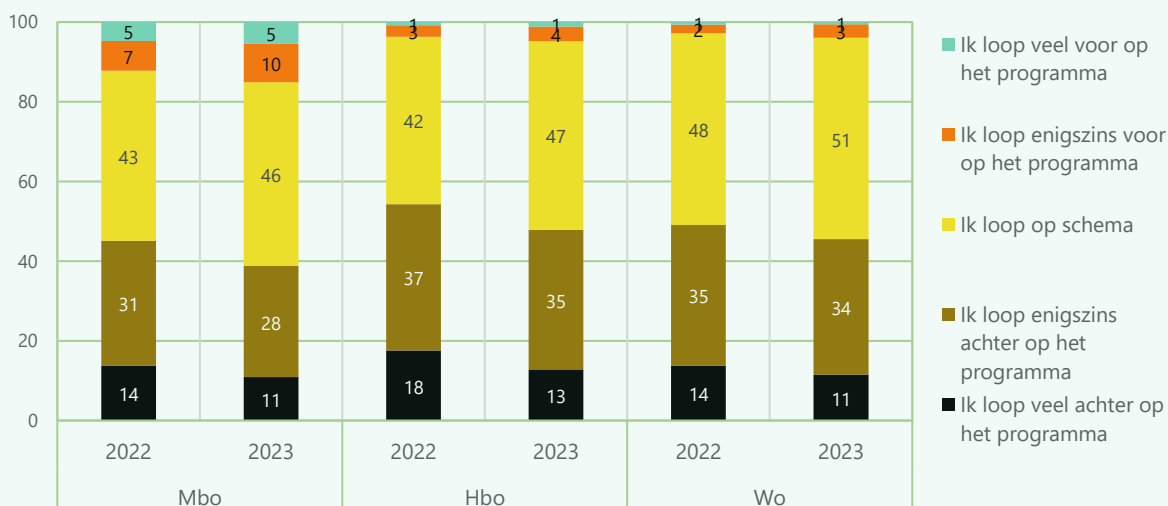

Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (april 2022 en maart 2023). Alleen studenten met vertraging als gevolg van corona, dan wel het gevoel te weinig te hebben geleerd.

In lijn met de vraag die in de Studentenmonitor³ aan studenten gesteld wordt, is ook op een andere manier naar de studievoortgang van studenten gevraagd: namelijk refererend aan het op schema te studeren of juist voor of achter te lopen op het programma (Figuur 11). Ook daarin zien we

ten opzichte van 2022 een verbetering van tussen de drie (mbo en wo) en vijf (hbo) procentpunt van de studenten die aangeven op schema te liggen met hun studie. Het aandeel dat achterloopt ten opzichte van het programma, is ten opzichte van 2022 afgenomen.

Figuur 11: Huidige studievoortgang

Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (april 2022 en maart 2023)

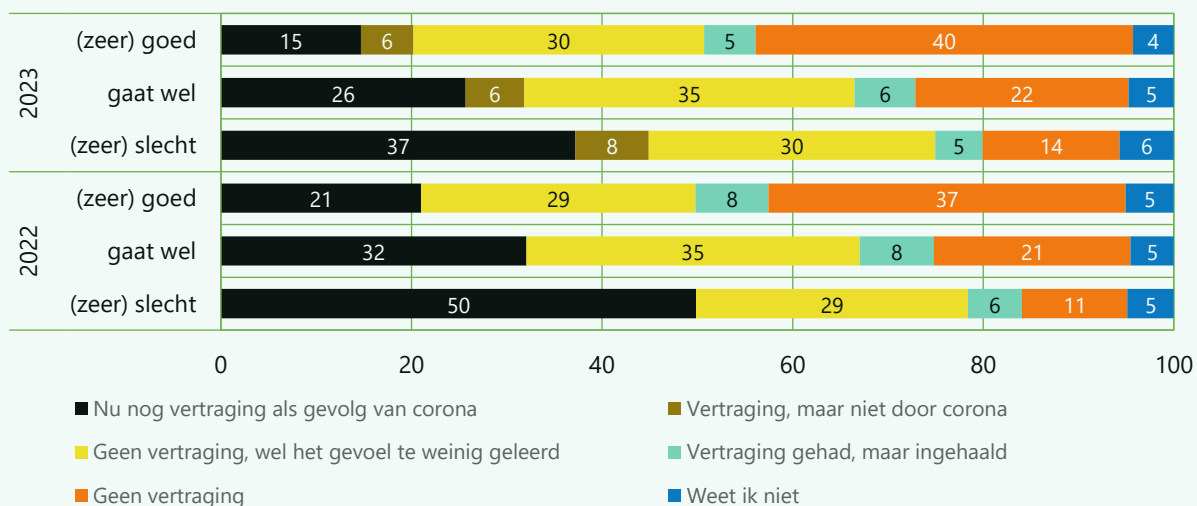
³ Zie <https://www.studentenmonitor.nl/>

2.3 Relatie tussen mentale gezondheid en studievertraging

Mentale gezondheid en studievoortgang staan niet los van elkaar (Figuur 12). Studenten die mentaal goed in hun vel zitten, hebben minder vaak studievertraging. Dat verschil is groot: onder de groep die aangeeft met mentale

problemen te kampen te hebben, heeft 45 procent studievertraging opgelopen, tegenover 21 procent van de studenten die zichzelf omschrijft als mentaal (zeer) gezond.

Figuur 12: Relatie tussen mentale gezondheid en studievertraging

Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (april 2022 en maart 2023)

Om te bepalen welke groep nu 'dubbel belast' is met zowel een slechte mentale gezondheid als studievertraging, is in Tabel 2 de connectie

tussen beide gemaakt. In totaal blijkt het om 8 procent van de studenten te gaan (in 2022 was dat nog 12%).

Tabel 2: Percentage studenten per combinatie van mentale gezondheid en studievertraging

	Mentale gezondheid	Studievertraging	
		Studievertraging	Te weinig geleerd
2022	(zeer) slecht	12	7
	gaat wel	12	13
	(zeer) goed	9	13
2023	(zeer) slecht	8	6
	gaat wel	12	13
	(zeer) goed	10	15

Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (april 2022 en maart 2023)

3

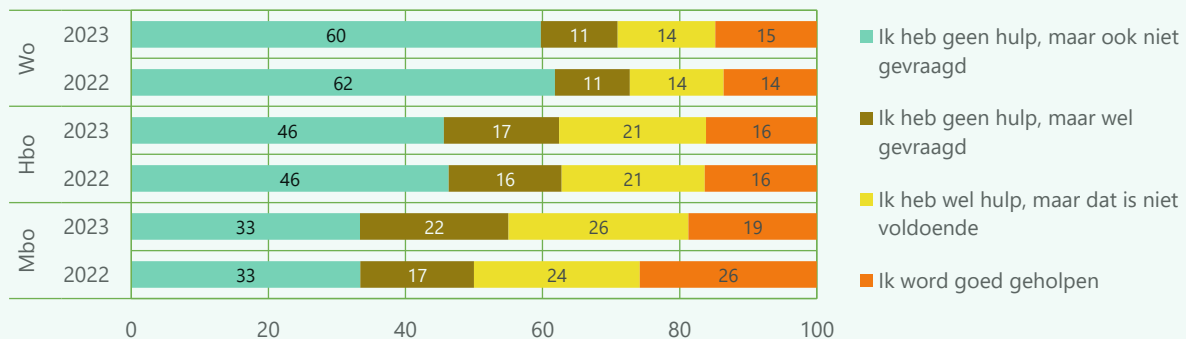
Hulp vanuit de instelling

3.1 Gebruik maken van hulp

Ongeveer twintig procent van de vertraagde studenten in het mbo en rond de 15 procent van de vertraagde ho-studenten geeft aan dat hun instelling hen goed helpt of heeft geholpen om de opgelopen vertraging weg te werken. Wel geeft bijna de helft van de vertraagde mbo-studenten aan dat ze geen hulp krijgen (maar wel gevraagd hebben) of dat de hulp die ze krijgen niet voldoende is. In het hbo geldt

dat voor bijna 40 procent en in het wo voor ongeveer een kwart. In hbo en wo is dat beeld vergelijkbaar met vorig jaar, maar in het mbo worden de vertraagde studenten duidelijk kritischer: het aandeel dat de hulp voldoende vindt, neemt af en het aandeel dat aangeeft niet of niet voldoende te worden geholpen, neemt toe.

Figuur 13: Hulp vanuit instelling om studievertraging in te halen, naar jaar

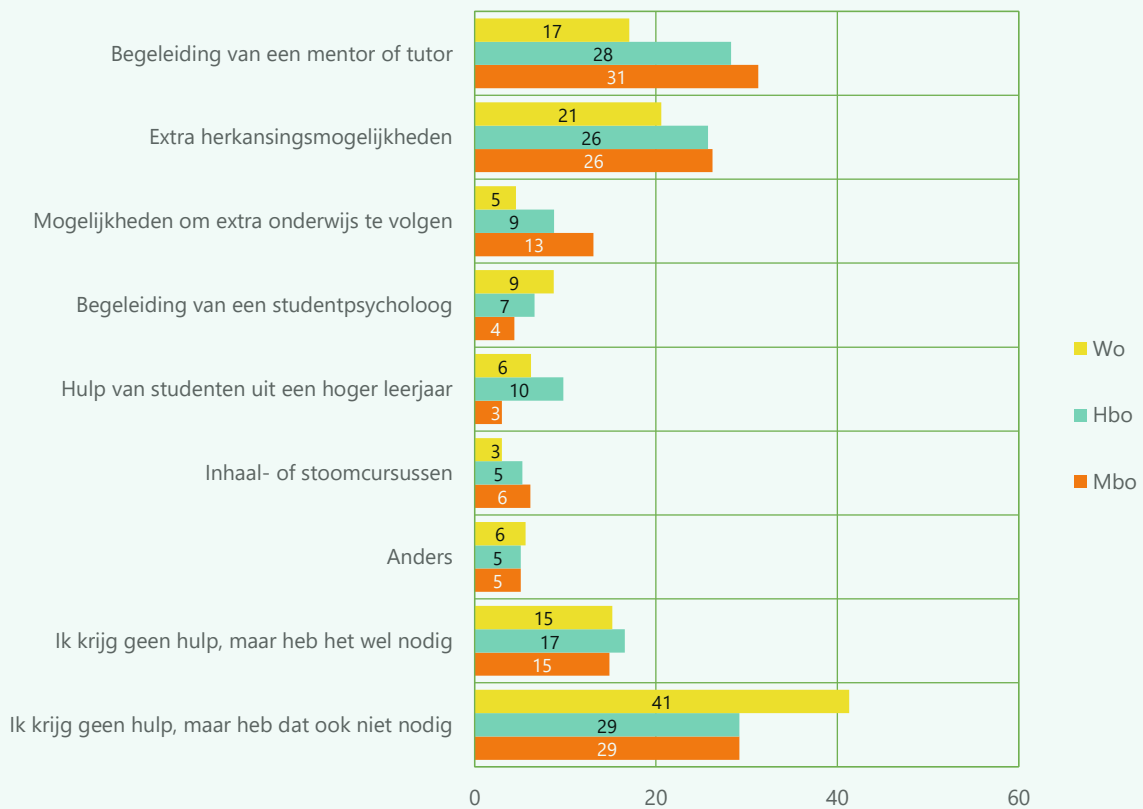

Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (april 2022 en maart 2023). Alleen studenten die vertraging hebben of hebben gehad, dan wel het gevoel hebben minder geleerd te hebben.

Aan alle studenten (ongeacht eventuele studievertraging) is in de peiling van 2023 gevraagd naar het soort hulp waarvan ze gebruik gemaakt hebben om op schema te blijven (Figuur 14). Het vaakst hebben studenten begeleiding gekregen van een mentor of tutor en waren er extra herkansingsmogelijkheden voor de toetsen en tentamens. Minder gebruikelijk zijn inhaal- of stoomcursussen. In het hbo is het

gebruikelijker dan in de andere sectoren om hulp te krijgen van studenten uit een hoger leerjaar en in het mbo is het vaker dan in hbo en wo gebruikelijk om mogelijkheden te krijgen om extra onderwijs te volgen. Vijftien procent van de studenten in mbo en wo en 17 procent van de hbo-studenten geeft aan dat ze vanuit de instelling geen hulp aangeboden hebben gekregen, al zouden ze dat wel erg goed kunnen gebruiken.

Figuur 14: Gebruikte hulpvormen om op schema te blijven (alleen 2023)

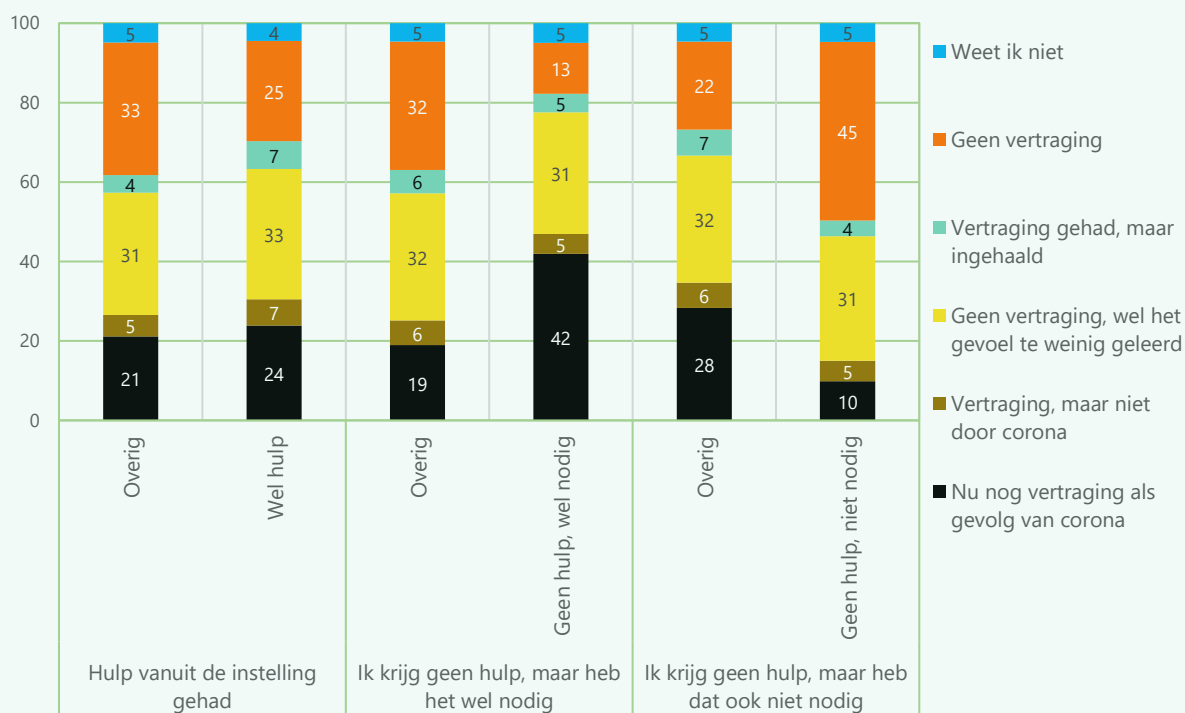

Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (maart 2023)

In Figuur 15 is het al dan niet krijgen van hulp afgezet tegen de verschillende vormen van studievertraging. Zo vergeleken blijkt dat het krijgen van hulp ervoor zorgt dat studenten minder vaak vertraagd zijn in hun studie. Dat verschil is het grootst als het gaat tussen het verschil in al dan geen hulp krijgen als je die

hulp nodig hebt. Van de groep die geen hulp krijgt, maar die hulp naar eigen zeggen wel erg nodig heeft, heeft 47 procent (bijna de helft!) te maken met studievertraging, tegenover 31 procent van de studenten die in enige vorm hulp krijgt, en 15 procent van de studenten die geen hulp nodig heeft.

Figuur 15: Al dan geen studievertraging, naar hulp vanuit de instelling (alleen 2023)

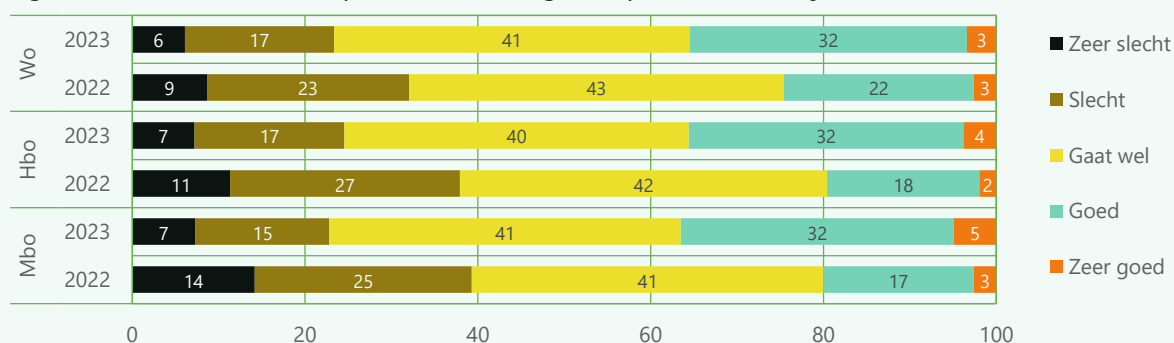
Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (maart 2023)

3.2 Tevredenheid over hulp

Aan alle studenten, ongeacht eventuele vertraging, is gevraagd naar hun oordeel over de hulp vanuit de instelling om tijdens de pandemie op schema te blijven met hun studie. Daarover is meer dan een derde van de studenten (zeer) tevreden (Figuur 16). Ongeveer een kwart van de studenten is

(zeer) ontevreden over de hulp vanuit de instelling. Ten opzichte van de studentenpeiling vorig jaar oordelen studenten beduidend vaker positief (en minder vaak negatief) over de hulp vanuit de instelling.

Figuur 16: Oordeel over hulp vanuit instelling om op schema te blijven

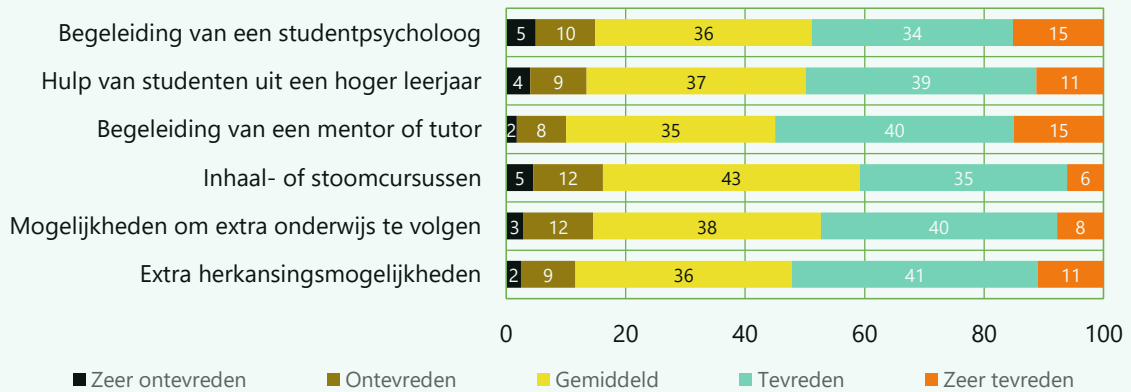

Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (april 2022 en maart 2023)

Over de hulp die gegeven wordt, zijn de studenten in de regel tevreden: slechts een

klein deel geeft aan er (zeer) ontevreden over te zijn (Figuur 17).

Figuur 17: Tevredenheid over gebruikte hulpvormen om op schema te blijven (alleen 2023)

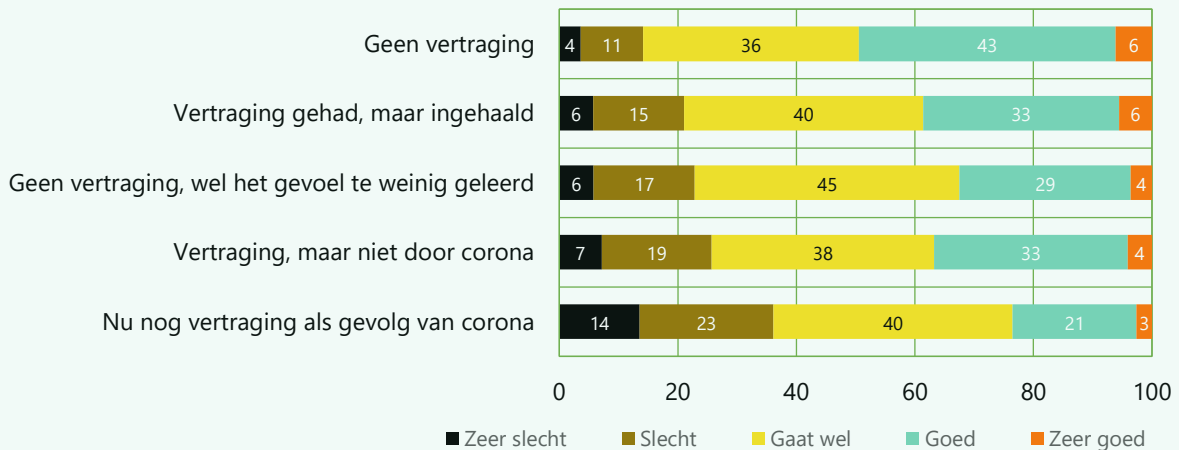

Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (maart 2023)

Uitgesplitst naar het al dan niet hebben van vertraging, blijken studenten mét vertraging echter het meest kritisch te oordelen over de hulp vanuit de instellingen om op schema te

blijven (Figuur 18). Van deze studenten noemt 37 procent de hulp vanuit de instellingen (zeer) slecht.

Figuur 18: Tevredenheid over hulp om op schema te blijven, naar al dan geen studievertraging (alleen 2023)

Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (maart 2023)

4

Verschillen tussen studenten

4.1 Risicofactoren

Om goed te kunnen bepalen of er bepaalde studenten meer risico lopen op studievertraging dan andere, is gebruik gemaakt van logistische regressieanalyse: hierbij worden verschillende kenmerken van studenten in één analysemodel samengepakt om zo de unieke impact van de kenmerken zichtbaar te kunnen maken, dus gecorrigeerd voor eventuele samenhang tussen die kenmerken. Op die manier is in Tabel 3 de kans op studievertraging geschat. Hieruit blijkt een aantal risicofactoren: mannelijke studenten hebben meer kans op

studievertraging dan vrouwelijke studenten, studenten met een migratieachtergrond hebben een grotere kans dan studenten zonder migratieachtergrond (in mbo en hbo), studenten wiens ouders het financieel slecht hebben, hebben een grotere kans dan studenten voor wie dat niet geldt, studenten met hoogopgeleide ouders hebben in hbo en wo een (iets) hogere kans op studievertraging en tot slot neemt de kans op studievertraging toe naarmate een student in een hoger studiejaar studeert.

Tabel 3: Kans op vertraging (logistische regressie)

		Exp(B)	Sig.	
Mbo	Mannelijke studenten	1,169	**	> hogere kans op vertraging
	Studenten met een migratieachtergrond	1,303	**	> hogere kans op vertraging
	Studenten wiens ouders het financieel zwaar hebben	1,608	**	> hogere kans op vertraging
	Studenten van wie ten minste 1 ouder hoogopgeleid is	1,000	n.s.	> geen verschil
	Studiejaar	1,151	**	> hogere kans op vertraging
	Constante	0,197	**	
Hbo	Mannelijke studenten	1,812	**	> hogere kans op vertraging
	Studenten met een migratieachtergrond	1,426	**	> hogere kans op vertraging
	Studenten wiens ouders het financieel zwaar hebben	1,361	**	> hogere kans op vertraging
	Studenten van wie ten minste 1 ouder hoogopgeleid is	1,002	**	> hogere kans op vertraging
	Studiejaar	1,552	**	> hogere kans op vertraging
	Constante	0,102	**	
Wo	Mannelijke studenten	1,255	**	> hogere kans op vertraging
	Studenten met een migratieachtergrond	1,005	n.s.	> geen verschil
	Studenten wiens ouders het financieel zwaar hebben	1,409	**	> hogere kans op vertraging
	Studenten van wie ten minste 1 ouder hoogopgeleid is	1,004	**	> hogere kans op vertraging
	Studiejaar	1,370	**	> hogere kans op vertraging
	Constante	0,174	**	

Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (maart 2023)

Wanneer we een vergelijkbare analyse uitvoeren voor de kans op een slechte mentale gezondheid, komt daar een net iets ander lijstje uit (Tabel 4). De risicofactoren voor een slechte mentale gezondheid zijn eveneens geslacht (maar nu hebben vrouwelijke studenten een hogere kans), in hbo en wo migratieachtergrond (met migratieachtergrond een hogere kans op

mentale problemen), financiële situatie (wanneer ouders het financieel slecht hebben, hebben studenten een grote kans op mentale problemen), in mbo opleidingsniveau van de ouders (met hoogopgeleide ouders een lagere kans op mentale problemen) en in hbo studiejaar (hoe verder in de studie, hoe groter de kans dat studenten een slechte mentale gezondheid hebben).

Tabel 4: Kans op slechte mentale gezondheid (logistische regressie)

		Exp(B)	Sig.	
Mbo	Mannelijke studenten	0,675	**	> lagere kans op slechte mentale gezondheid
	Studenten met een migratieachtergrond	1,094	n.s.	> geen verschil
	Studenten wiens ouders het financieel zwaar hebben	2,299	**	> hogere kans op slechte mentale gezondheid
	Studenten van wie ten minste 1 ouder hoogopgeleid is	0,999	*	> lagere kans op slechte mentale gezondheid
	Studiejaar	1,028	n.s.	> geen verschil
	Constante	0,201	**	
Hbo	Mannelijke studenten	0,821	**	> lagere kans op slechte mentale gezondheid
	Studenten met een migratieachtergrond	1,706	**	> hogere kans op slechte mentale gezondheid
	Studenten wiens ouders het financieel zwaar hebben	1,863	**	> hogere kans op slechte mentale gezondheid
	Studenten van wie ten minste 1 ouder hoogopgeleid is	0,999	n.s.	> geen verschil
	Studiejaar	1,065	**	> hogere kans op slechte mentale gezondheid
	Constante	0,176	**	
Wo	Mannelijke studenten	0,832	**	> lagere kans op slechte mentale gezondheid
	Studenten met een migratieachtergrond	1,755	**	> hogere kans op slechte mentale gezondheid
	Studenten wiens ouders het financieel zwaar hebben	2,117	**	> hogere kans op slechte mentale gezondheid
	Studenten van wie ten minste 1 ouder hoogopgeleid is	1,002	n.s.	> geen verschil
	Studiejaar	1,008	n.s.	> geen verschil
	Constante	0,172	**	

Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (maart 2023)

4.2 Studenten in een kwetsbare positie

Als we op basis van de analyse in de vorige paragraaf studenten identificeren die een hogere kans hebben op studievertraging, kunnen we dat net als in de studentenpeiling van vorig jaar doen op basis van geslacht (man), financiële status (slechte financiële situatie ouders) en migratieachtergrond (met migratieachtergrond). Dit blijkt om zo'n 4

procent van de studenten in het mbo, 3 procent in het hbo en 3 procent in het wo te gaan: slechts een kleine verandering ten opzichte van vorige meting (Figuur 19). Dat kan erop duiden dat de groep studenten in een kwetsbare positie ondanks hun studievertraging wel is blijven studeren.

Figuur 19: Studenten in een kwetsbare positie, naar jaar

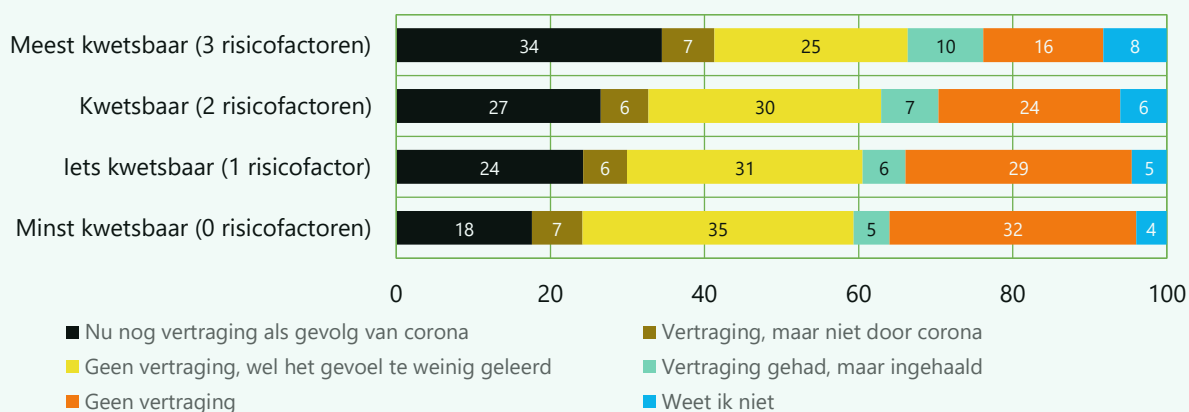

Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (april 2022 en maart 2023)

Dat de groep echter daadwerkelijk zeer kwetsbaar is, laat Figuur 20 zien. In totaal heeft meer dan de helft op enig moment

studievertraging (gehad), tegenover één op de drie studenten zonder risicofactoren.

Figuur 20: Studievertraging, studenten in een kwetsbare positie

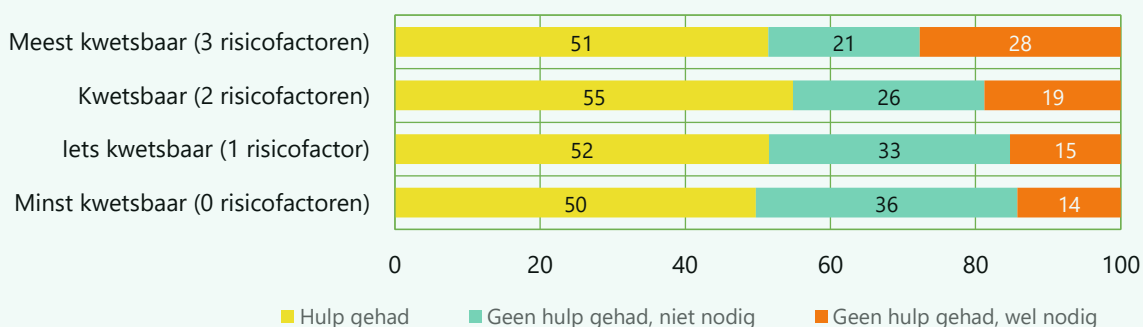

Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (maart 2023)

Hulp vanuit de instelling is er wel voor deze groep, al valt op dat ongeveer één op de drie studenten in een kwetsbare positie geen hulp

krijgt terwijl ze dat wel nodig hebben (Figuur 21). Dat is bijna twee keer zo vaak als bij de studenten die minder kwetsbaar zijn.

Figuur 21: Hulp vanuit instelling om op schema te blijven, studenten in een kwetsbare positie

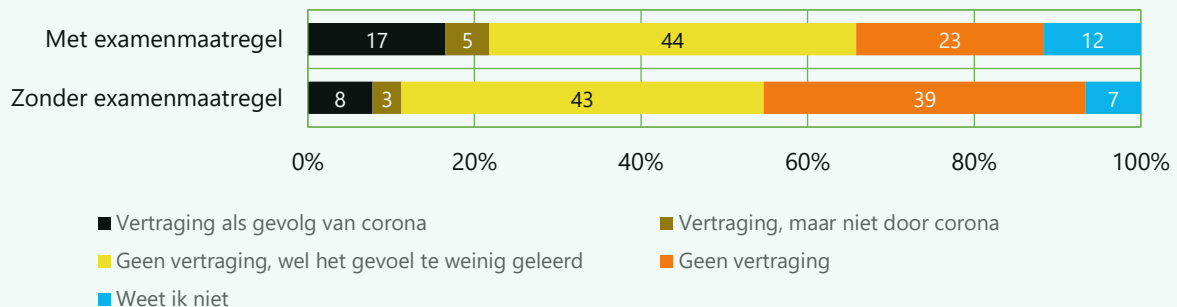
Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (maart 2023).

4.3 Directe instroom vanuit het vo

De eerstejaars die in 2023 direct vanuit het vo zijn ingestroomd in mbo of ho, hebben de coronapandemie volledig in het voortgezet onderwijs meegemaakt. De maatregelen in het vo blijken hun weerslag te hebben in het vervolgonderwijs. Met name de studenten die met examenmaatregelen (extra herkansingsmogelijkheid en/of de mogelijkheid een vak te schrappen) hun diploma haalden, hebben het moeilijk in het vervolgonderwijs. Van deze studenten heeft 22 procent in hun eerste jaar al

studievertraging opgelopen, tegen iets meer dan 10 procent van de studenten die zonder extra examenmaatregelen hun vo-diploma haalden (Figuur 22). Gevraagd naar in hoeverre studenten nog altijd gevolgen van corona ervaren, geven de studenten die hun vo-diploma haalden dankzij de versoepelde exameneisen vaker aan dat hun studieprestaties minder zijn, hun motivatie lager en dat ze het idee minder te hebben geleerd op de middelbare school.

Figuur 22: Studievertraging onder directe instroom vanuit vo, naar al dan niet geslaagd met een examenmaatregel (herkansing dan wel duimregeling; alleen 2023)

Bron: Studentenpeiling NPO: mbo- en ho-studenten (maart 2023).

In Tabel 5 is met behulp van logistische regressieanalyse voor de directe instromers vanuit het vo gekeken naar hun kans op studievertraging.

In het mbo is er een aantal bepalende factoren voor de kans op studievertraging. Kijkend naar de gestandaardiseerde regressiecoëfficiënt (Exp(B) in de tabel, dit zegt iets over de grootte van het effect), blijken vier aspecten het allersterkst de kans op vertraging te vergroten: migratieachtergrond, ouders in een financieel slechte situatie, leerweg (bbl-studenten hebben een grotere kans op vertraging dan bol-studenten) en (het sterkst van alle effecten) de groep studenten die dankzij een van de examenmaatregelen hun vo-diploma haalden.

In het hoger onderwijs hebben de directe instromers vanuit het vo een hogere kans op studievertraging wanneer zij man zijn, al wat ouder zijn op het moment dat ze instromen, een havo-diploma hebben, geslaagd zijn dankzij een examenmaatregel en wanneer ze aangeven dat ze door corona nog altijd last hebben van een verminderde motivatie/zin om te studeren.

Tabel 5: Kans op vertraging, directe vo-instromers (logistische regressie)

		Exp(B)	Sig.	
Mbo	Mannelijke studenten	0,671	**	> lagere kans op vertraging
	Leeftijd	1,083	n.s.	> geen verschil
	Studenten met een migratieachtergrond	1,752	**	> hogere kans op vertraging
	Studenten wiens ouders het financieel zwaar hebben	1,860	**	> hogere kans op vertraging
	Studenten van wie ten minste 1 ouder hoogopgeleid is	0,995	**	> lagere kans op vertraging
	Mbo-niveau (entree, niveau 2, 3, 4)	0,768	**	> hogere kans op vertraging
	Bbl (ref.=bol)	2,098	**	> hogere kans op vertraging
	Vooropleiding vo: praktijkonderwijs/vso (ref=vmbo)	0,807	n.s.	> geen verschil
	Vooropleiding vo: havo/vwo (ref=vmbo)	0,301	**	> lagere kans op vertraging
	Geslaagd met examenmaatregel	2,155	**	> hogere kans op vertraging
	Verminderde motivatie door corona	1,007	**	> hogere kans op vertraging
	Constante	0,068		
	Ho	Mannelijke studenten	2,687	**
Leeftijd		1,417	**	> hogere kans op vertraging
Studenten met een migratieachtergrond		1,076	n.s.	> geen verschil
Studenten wiens ouders het financieel zwaar hebben		1,679	n.s.	> geen verschil
Studenten van wie ten minste 1 ouder hoogopgeleid is		0,996	n.s.	> geen verschil
Vooropleiding vo: havo (ref.=vwo)		1,711	*	> hogere kans op vertraging
Geslaagd met examenmaatregel		2,369	**	> hogere kans op vertraging
Verminderde motivatie door corona		1,013	**	> hogere kans op vertraging
Constante		0,000		

Bron: Studententeiling NPO: mbo- en ho-studenten (maart 2023)

Ook qua mentale gezondheid is er verschil tussen studenten die dankzij de examenmaatregelen instroomden en de studenten die dat niet nodig hadden om te slagen. Dat verschil is echter beduidend

minder groot dan het verschil in studievertraging: van de groep met examenmaatregelen geeft 18 procent aan mentale problemen te hebben, van de groep zonder examenmaatregelen is dat 15 procent.

Verbeteringen in studentenwelzijn en studievertraging

Ten opzichte van de eerste studentenpeiling laat deze tweede meting herstel zien: studenten hebben minder vaak vertraging als gevolg van corona en geven minder vaak aan mentale problemen te hebben. Een kanttekening daarbij is wel dat de studenten die vertraging hebben, gemiddeld meer vertraging hebben: het wegwerken van de opgelopen achterstand blijkt niet eenvoudig. Het negatieve effect van de coronamaatregelen op verschillende aspecten van het studentenleven, blijkt eveneens minder groot te zijn geworden, al geeft nog altijd een aanzienlijk deel van de studenten aan negatieve gevolgen te ondervinden voor hun motivatie, op hoeveel ze in hun opleiding hebben geleerd en (daarmee samenhangend) hoe goed ze zich voorbereid voelen op hun beroep.

Hulp vanuit de instelling

Onveranderd ten opzichte van vorig jaar geeft de meerderheid van de ho-studenten met studievertraging aan dat ze geen hulp vanuit de instelling krijgen om die vertraging in te halen. In het mbo is het aandeel studenten met studievertraging die hulp krijgen, iets afgenomen. En deze vertraagde mbo-studenten zijn kritischer geworden: als ze hulp krijgen, vinden ze dat minder vaak voldoende. Wanneer alle studenten (ongeacht eventuele vertraging) gevraagd worden naar hulp vanuit de instelling om op schema te blijven, blijkt ongeveer de helft van de studenten één of meerdere vormen van hulp vanuit de instelling te krijgen. Het vaakst komt die hulp in de vorm van begeleiding van een mentor of het gebruik kunnen maken van extra herkansings-

mogelijkheden. Vijftien procent van de studenten in mbo en wo en 17 procent van de hbo-studenten geeft aan dat ze vanuit de instelling geen hulp aangeboden hebben gekregen, al zouden ze dat wel erg goed kunnen gebruiken. De hulp die geboden wordt, wordt overigens wel zeer gewaardeerd en blijkt ook effectief: de studenten die er gebruik van maken, studeren vaker zonder vertraging.

Studenten in een kwetsbare positie

Het risico op studievertraging is niet gelijk verdeeld over studenten, maar hangt samen met een aantal kenmerken: mannelijke studenten, met een migratieachtergrond en van wie de ouders in vergelijking met andere ouders een slechte financiële positie hebben, blijken een verhoogde kans op studievertraging te hebben, zeker naarmate ze verder in hun studie komen. Het percentage studenten in de meest kwetsbare positie (met 3 risicofactoren), is vergelijkbaar met een jaar eerder. Het blijft lastig voor instellingen om deze studenten te bereiken: bijna 30 procent van de studenten in de meest kwetsbare positie geeft aan geen hulp te hebben gehad vanuit de instelling om op schema te blijven (tegenover 14% van de studenten zonder risicofactoren). Dit blijft een aandachtspunt.

Instroom met achterstand

Naast de studenten in een kwetsbare positie is er nog een andere groep die extra aandacht binnen hun vervolgopleiding in mbo en ho vraagt: studenten die met een van de examenmaatregelen in het vo hun diploma haalden. Deze groep blijkt een aanzienlijke grote kans te hebben op studievertraging in hun vervolgopleiding.

